

ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ (за інтернет-ресурсами)

10.09.2026

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Ліна Дорошенко про роботу з ЮНЕСКО: «росія намагається бути скрізь. Її підтримка залишається потужною». – Вероніка Якимець](#)

[Співачку Каменських занесли в базу «Миротворця» після її висловів про українську мову. – Дар'я Куркіна](#)

Митці на фронті

[«Після паузи» #6: Тарас Кузик. Фаготист, військовослужбовець. – Dzvenyslava Safian](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[Держкомтелерадіо звернувся до поштових операторів через пересилання російських книжок. – Мар'яна Зінченко](#)

[Netflix прибрав зі своєї платформи українську версію мультсеріалу «Маша та Ведмідь». – Діана Горон](#)

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

[На Львівщині відреставрували старовинну дерев'яну дзвіницю до 400-річчя села. – Микита Кишиневський](#)

Креативні індустрії

[Карпатські мотиви та київський мінімалізм: інтер'єри з України ввійшли у престижний рейтинг Dezeen Awards. – Микита Кишиневський](#)

Фестивалі

[Деруни, музика Полісся та артист із Глазго: що відбудеться на Коростенщині замість Фестивалю дерунів. – Поліна Горлач](#)

Театр

[Які прем'єри українські театри готують восени. – Вікторія Кіхтенко](#)

[Ми поруч: Волинський театр ляльок відкриє 51-й сезон виставою «Бджілка». – Катерина Ношкалюк](#)

[Частина київських театрів не зупинятиме вистави під час «жовтих» тривоги. – Анастасія Большакова](#)

[Які театри в Києві не будуть зупиняти вистави під час «жовтих» тривоги. –](#)

Оксана Заблоцька

Волинський драмтеатр посів призове місце у конкурсі «Пиріг Незалежності» з автентичним поліським рецептом. – Катерина Ношкалюк

Музика

Хор «Гомін» записав джінгл зі дзвонами Десятинної церкви. – Наталка Горішня

Візуальні мистецтва

Українські ілюстраторки перемогли у World Illustration Awards 2026. – Анастасія Большакова

У Харкові відкривається виставка «Вигадана спадщина». – Ніно Авалішвілі

Кіномистецтво. Кінопрокат

Уряд оновив статус і повноваження Держкіно. – Мар'яна Зінченко

«Мрія Кіри». Рецензія на фільм, який не знає, чим хоче бути, але з піснями та танцями. – Кромф Ігор

«За Перемогу!»: бути Валентином Васяновичем. – Ігор Кромф

Слідами Тарантіно: український кримінальний нуар «Добре, що мама не знає». – Дмитро Десятерик

«Війна для мене – не причина знижувати темп. Навпаки, це причина підняти ставки»: ексклюзивно в інтерв'ю кінопродюсер Олексій Комаровський

Ветерани та військові озвучать українською історичну драму «Роза». – Оксана Заблоцька

Декоративно-ужиткове мистецтво

Майстриня з Нагуєвичів перемогла на Всеукраїнському конкурсі традиційного костюма. – Наталія Фанок

Аматорство

Ансамбль та оркестр «Волинянка» за 48 днів дали 40 концертів в Італії. – Катерина Ношкалюк

Просвітництво

«Жіночий канон»: подкаст «Перефарбований Лис» присвятив новий сезон українським письменницям. – Катерина Кадакова

Література. Книговидання

Оголосили лавреатів премії імені Василя Стуса за 2026 рік

[«Ці обпалені книги – це справжній артефакт війни»: пошкоджені під час російського обстрілу книги привезли у Швейцарію. – Поліна Горлач](#)

[У Кракові відбудеться літературна зустріч із поеткою Любов'ю Якимчук. – Вероніка Якимець](#)

[Запустили курс із літературної майстерності для військових](#)

Охорона культурної спадщини

[Юні українці можуть долучитися до європейського конкурсу про культурну спадщину. – Катерина Ношкалюк](#)

Читання

[Майже половина українських підлітків не досягає базового рівня з математики й читання – PISA-2025](#)

Загальні питання

Ліна Дорошенко про роботу з ЮНЕСКО: «росія намагається бути скрізь. Її підтримка залишається потужною». – Вероніка Якимець

У 2023-му Україна вперше стала членом Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Цей статус розширив дипломатичне поле України та дав можливість впливати на рішення комітету, зокрема, щодо захисту українських культурних цінностей через російську агресію та місце росії в ЮНЕСКО. Серед нещодавніх досягнень – внесення «Стародавнього міста Херсонес Таврійський та його хори» (який росіяни вже давно знищують) до Списку всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою, під час 48-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в липні. Цей список передбачено Конвенцією про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 року. А є ще один – Міжнародний список культурних цінностей під посиленням захистом ЮНЕСКО, передбачений вже Другим протоколом 1999 року до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року. Наразі до нього внесено 46 культурних об'єктів України (до кінця року планують більше). З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 11 із них зазнали пошкоджень через ворожі обстріли. Серед них – Собор Святої Софії і прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра, Ансамбль історичного центру Львова (йдеться зокрема про комплекс Бернардинського монастиря, який розташовано на цій території) та Держпром у Харкові, які росія атакувала вже після внесення цих об'єктів до списку. Експертка від України в Комітеті всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, експертка із захисту культурної спадщини Регіонального центру прав людини та національна координаторка імплементації Гаазької конвенції 1954 року в Україні Л. Дорошенко розповідає про те, яку користь дають ці списки, як Україна змінює механізми згаданих конвенцій. Про наслідки для росії за завдану шкоду українській культурній спадщині. Про «ЮНЕСКО-стурбованість». І скільки ще протидіяти впливам рф у ЮНЕСКО. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/09/10/764642_lina_doroshenko_pro_robotu_z.html

Співачку Каменських занесли в базу «Миротворця» після її висловів про українську мову. – Дар'я Куркіна

Українську співачку А. Каменських (НК) занесено до бази «Миротворця» після її останніх висловлювань, зокрема – на підтримку російської мови. «Провокатор. Участь в актах гуманітарної агресії проти України. Участь в інформаційно-пропагандистських заходах, спрямованих на дестабілізацію суспільного життя в Україні», – йдеться в описі картки. Докладніше:

<https://espreso.tv/kultura-spivachku-kamenskikh-zanesli-v-bazu-mirotvortsya-pislya-ii-visloviv-pro-ukrainsku-movu>

Митці на фронті

«Після паузи» #6: Тарас Кузик. Фаготист, військовослужбовець. – Dzvenyslava Safian

Дванадцять років в інституті Глієра й Національній музичній академії, паралельно – Національний президентський оркестр. Все це обірвалося на другий день повномасштабного вторгнення. 25 лютого 2022 року фаготист Т. Кузик сказав дружині «я пішов» і вирушив у ТЦК. Ніякої підготовки не було – тільки побратими, які показали, як тримати зброю. Про шлях від музиканта до військового і назад він розповів у подкасті «Після паузи». Докладніше:

<https://theclaquers.com/posts/17294>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

Держкомтелерадіо звернувся до поштових операторів через пересилання російських книжок. – Мар'яна Зінченко

Державний комітет телебачення і радіомовлення України закликав національних операторів поштового зв'язку дотримуватися законодавчих обмежень щодо пересилання книжок з росії, білорусі й тимчасово окупованих територій. Зокрема, відомство звернулося до Укрпошти, Нової пошти, Meest, DHL, FedEx та UPS. У комітеті пояснили, що звернення пов'язане зі зростанням кількості запитів щодо пересилання російськомовної друкованої продукції у міжнародних відправленнях. У відомстві нагадали про обмеження, передбачені статтею 28-1 Закону України «Про видавничу справу», яка забороняє ввезення та розповсюдження книжок, що: випущені або виготовлені в рф, білорусі чи на тимчасово окупованих територіях України; містять твори авторів, які є чи були громадянами рф після 1991 року (за винятком осіб, які набули громадянства України та відмовилися від російського, а також видань, випущених в Україні до 1 січня 2023 року); випущені російською мовою та ввозяться з будь-якої країни світу. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252439/2026-09-09-derzhkomteleradio-zvernuvsya-do-poshtovykh-operatoriv-cherez-peresylannya-rosiyskykh-knyzhok/>

Netflix прибрав зі своєї платформи українську версію мультсеріалу «Маша та Ведмідь». – Діана Горон

Стримінговий сервіс Netflix вилучив українську версію російського мультсеріалу «Маша та Ведмідь» зі своєї платформи. Голова парламентського Комітету з питань свободи слова Я. Юрчишин зауважив, що ухвалення рішення – це лише перший крок, тоді як не менш важливим є його подальше втілення. За словами нардепа, тепер відповідальні органи мають докласти максимум зусиль для досягнення результату. Юрчишин також розповів, що зникнення української версії «Маші та Ведмедя» зі стримінгу стало результатом нещодавньої зустрічі віцепрем'єр-міністерки з гуманітарної політики – міністерки культури України Т. Бережної зі співвиконавчим директором Netflix Тедом Сарандосом у Франції. Сама Бережна розповіла, що Україна звернулася до міжнародних стримінгових платформ із проханням видалити українську адаптацію мультсеріалу. Під час зустрічі Сарандос запевнив, що українська

версія «Маші та Ведмеда» недоступна користувачам Netflix у світі. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252441/2026-09-09-netflix-prybrav-zi-svoiei-platformy-ukrainsku-versiyu-multserialu-masha-ta-vedmid/>

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

На Львівщині відреставрували старовинну дерев'яну дзвіницю до 400-річчя села. – Микита Кишиневський

У селі Станіславчик на Львівщині до 400-річчя від першої писемної згадки відреставрували дзвіницю старовинної церкви Архистратига Михаїла та відновили історичний дзвін, який не звучав багато десятиліть. Ще три роки тому дерев'яна споруда перебувала у занепаді, проте замість швидкого ремонту ініціатори вирішили провести ретельну реставрацію. Оскільки у XIX столітті Станіславчик був центром гонтарства, майстри відродили це давнє ремесло. Дах дзвіниці перекрили гонтом, для чого майстер із сусіднього села власноруч виготовив 8 тисяч дерев'яних дощочок. Крім того, під час робіт у споруді облаштували оглядовий майданчик, з якого відкривається краєвид на село, а на нижньому ярусі в майбутньому планують створити місцевий музей. Окремим викликом стало відновлення пошкодженого дзвона на ймення «Димитрій», який сповіщав селян про події з 1932 року. Його реставрація тривала цілий рік, оскільки сплав із міді та срібла вимагав застосування особливої технології. Докладніше:

<https://shotam.info/na-lvivshchyni-vidrestavruvaly-starovynnu-derev-ianu-dzvinytsiu-do-400-richchia-sela/>

Креативні індустрії

Карпатські мотиви та київський мінімалізм: інтер'єри з України ввійшли у престижний рейтинг Dezeen Awards. – Микита Кишиневський

Міжнародна премія Dezeen Awards оголосила рейтинг 50 найкращих архітектурних і дизайнерських проєктів із Європи, Близького Сходу та Африки. До престижного списку ввійшли роботи двох українських студій – YOD Group та Ater.Architects. Перша отримала відзнаку за інтер'єр сімейного ресторану Rosso, що працює у відпочинковому комплексі «Грибова хата» в Буковелі. Друга потрапила до рейтингу з проєктом київських апартаментів Dari. Докладніше:

<https://shotam.info/karpatski-motyvy-ta-kyivskyy-minimalizm-inter-iery-z-ukrainy-vviyshly-u-prestyzhnyy-reytynh-dezeen-awards/>

Фестивалі

Деруни, музика Полісся та артист із Глазго: що відбудеться на Коростенщині замість Фестивалю дерунів. – Поліна Горlach

Традиційний Фестиваль дерунів у Коростені, запланований на 12 вересня, цього року не відбудеться через безпекову ситуацію. Однак місцеві жителі підхопили ідею й долучилися до організації. Тому на Коростенщині проведуть окремий концерт за участі гуртів, що працюють із традиційною

музикою Полісся, київських саундпродюсерів та музиканта Brandon Lee Vear із Глазго. Програму проведуть як окремий концерт для аудиторії з Києва та молоді Коростенщини. До організації долучилися місцеві підприємці: вони взяли на себе частину, пов'язану з дереунами, тож гастрономічна частина події залишиться. За задумом подія стане не лише концертом, а й можливістю показати місцеві мистецькі ініціативи. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1399328-deruni-muzika-polissa-ta-artist-iz-glazgo-so-vidbudetsa-na-korostensini-zamist-festivalu-deruniv/>

Театр

Які прем'єри українські театри готують восени. – Вікторія Кіхтенко

«Не розходьтесь. Трипілля» від Т. Трунової у Театрі на лівому березі, «Жир» за текстом А. Сарнацької у Театрі Франка до Дня пам'яті жертв голодоморів, вистава з офофбродвейського театру в Харківському театрі ляльок тощо – представники майже сорока українських театрів розповіли, які прем'єри вони готують до кінця театрального сезону. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1398934-aki-premeri-ukrainski-teatri-gotuut-voseni/>

Ми поруч: Волинський театр ляльок відкриє 51-й сезон виставою «Бджілка». – Катерина Ношкалюк

Волинський академічний обласний театр ляльок 13 вересня відкриє 51-й театральний сезон. Головною подією дня стане вистава «Бджілка» – романтична казка за мотивами новели французького письменника Анатолія Франса. Режисером постановки став засновник Волинського театру ляльок, заслужений діяч мистецтв України Д. Поштарук. Серед новинок сезону – «Школа театального глядача», інтерактивно-просвітницький проєкт для дітей. Перед виставами маленькі глядачі зможуть зустрічатися з акторами, дізнаватися більше про театр ляльок та його особливості й зазирати за межі звичного глядацького досвіду. Також театр планує розвивати репертуар для різних вікових категорій. Для найменших залишаться бейбі-вистави та постановки для дітей від двох років, школярам пропонуватимуть історії про пізнання світу, а підліткам і дорослим – вистави, що спонукають до розмови про важливі теми. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1100454-mi-poruc-volinskii-teatr-lialyok-vidkrije-51-i-sezon-vistavoiu-bdzilka>

Частина київських театрів не зупинятиме вистави під час «жовтих» тривог. – Анастасія Большакова

Після запровадження нової системи оповіщення у столиці київські театри запроваджують новий порядок проведення вистав під час повітряних тривог. Про розмежування дій залежно від рівня загрози – жовтого або червоного – вже повідомили Національний академічний драматичний театр ім. Лесі Українки, Київська опера, Театр драми і комедії на лівому березі Дніпра і Молодий театр. У разі оголошення «червоного рівня загрози» показ вистави зупинятимуть, а відвідувачі муситимуть перейти у найближче укриття. Після відбою тривоги або

переходу загрози на жовтий рівень виставу поновлюватимуть. Натомість під час «жовтого рівня» театри не припинятимуть вистав. Глядачі зможуть залишатися у залі, будівлі чи на території театру «на власний розсуд». Якщо жовтий рівень оголошено до початку вистави, її проводитимуть за звичайним графіком. Якщо глядач вирішить залишити театр під час жовтої тривоги, він має зафіксувати свій вихід у чергового адміністратора. Після цього квиток можна буде обміняти на іншу виставу або дату. Водночас у Київській опері наголосили, що адміністрація слідкуватиме за ситуацією під час тривог і якщо виникатиме загроза для Подільського району, виставу призупинятимуть навіть під час «жовтих» тривог. Утім, лише частина театрів публічно повідомила про зміни в роботі. Наприклад, Національний театр Франка у Києві поки ніяк не прокомунікував зміни в роботі. Нещодавно адміністрація змінила правила повернення квитків – їх можна повернути не за 48 годин, а за 24. Як пишуть відвідувачі, до встановлення різних рівнів небезпеки адміністрація на власний розсуд «визначала ризики» для проведення окремих вистав. Театр на Подолі також поки не пояснив зміни в роботі під час різного рівня тривог. Напередодні запровадження нової системи оповіщень адміністрація розповіла, що слідкує за небезпекою під час вистав, а в будівлі театру є фое-укриття, в якому можна перебувати під час тривоги. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/yak-pracyuvatimut-kijivski-teatri-pid-chas-povitryanih-trivog-317541/>

Які театри в Києві не будуть зупиняти вистави під час «жовтих» тривог.
– Оксана Заблоцька

Про нові правила вже повідомили Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки, Київська опера, Театр драми і комедії на лівому березі Дніпра, Молодий театр, Малий театр та театр «Золоті ворота». Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1399380-aki-teatri-v-kievi-ne-budut-zupinati-vistavi-pid-cas-zovtih-trivog/>

Волинський драмтеатр посів призове місце у конкурсі «Піріг Незалежності» з автентичним поліським рецептом. – Катерина Ношкалюк

Волинський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка посів друге місце у конкурсі «Піріг Незалежності» у номінації «Спільноти». Для конкурсної страви колектив обрав автентичний поліський рецепт, збережений місцевими господарями. У театрі зазначають, що кулінарний проєкт став для колективу можливістю поєднати театральне мистецтво з традиційною гастрономічною спадщиною Полісся. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1100459-volinskii-dramteatr-posiv-prizove-misce-u-konkursi-pirig-nezaleznosti-z-avtenticnim-poliskim-receptom>

Музика

Хор «Гомін» записав джінгл зі дзвонами Десятинної церкви. – Наталка Горішня

Хор «Гомін» записав ді-джінгл для компанії «Київстар». Ді-джінгл – це послуга мобільного зв'язку, яка замінює стандартні гудки виклику на музику чи жарти. Людина, яка набирає номер, чує не звичний гудок, а обрану пісню чи звуковий ефект. Разом із саунд-продюсером І. Кириленком співаки виконали одну із найвідоміших українських пісень «Ніч яка місячна». Важливою частиною запису стала реконструкція звуку дзвона Десятинної церкви. Тепер цією композицією можна замінити стандартні гудки у телефоні. Докладніше:

https://zaxid.net/hor_gomin_zapisav_dzhingl_iz_dzvonami_desyatinnoyi_tser_kvi_n1645328

Візуальні мистецтва

Українські ілюстраторки перемогли у World Illustration Awards 2026. – Анастасія Большакова

Українські ілюстраторки М. Вінклер й А. Ковтун стали переможницями міжнародної премії World Illustration Awards 2026. Цьогоріч на конкурс подано понад 4500 робіт із 83 країн. До довгого списку відібрано 446 робіт, а до короткого – 200. Усього перемогу здобули 44 митці та мисткині. Вінклер перемогла у професійній категорії Professional Animation з анімаційним короткометражним фільмом «Dreamtracks». Ковтун стала переможницею категорії Professional Book Covers. Нагороду їй принесла альтернативна обкладинка до роману Мони Авад «Зайчик». Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/ukrajinki-peremogli-na-world-illustration-awards-2026-317548/>

У Харкові відкривається виставка «Вигадана спадщина». – Ніно Авалішвілі

13 вересня у культурно-громадському центрі DRUK відбудеться відкриття виставки «Вигадана спадщина» української художниці-ілюстраторки і керамістки Ю. Пилипчатіної. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/exhibition-fictional-heritage/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Уряд оновив статус і повноваження Держкіно. – Мар'яна Зінченко

«Надання Держкіно спеціального статусу чітко визначає його роль і повноваження у системі державної підтримки кінематографії. Це важливо для прозорої роботи з національними фільмами, ефективної діяльності експертних комісій та повноцінного представлення України в міжнародних інституціях. Ми приводимо нормативну базу у відповідність до законодавства та створюємо зрозумілі правила роботи для всієї кіноіндустрії», – зазначила віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики України – міністерка культури України Т. Бережна. Документ закріплює за Держкіно повноваження щодо організації роботи експертних комісій при Раді з державної підтримки кінематографії, проведення процедури клопотань про надання або позбавлення статусу

національного фільму та ведення Державного реєстру національних фільмів. Окремий блок повноважень стосується міжнародного співробітництва. Держкіно виконуватиме функції секретаріату національних представників при міжнародних організаціях та координуватиме діяльність представників України у Раді управління Європейського фонду підтримки спільного виробництва та розповсюдження художніх кінематографічних та аудіовізуальних творів («Eurimages»). Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252446/2026-09-10-uryad-onovyyv-status-i-povnovazhennya-derzhkino/>

«Мрія Кіри». Рецензія на фільм, який не знає, чим хоче бути, але з піснями та танцями. – Кромф Ігор

У межах Одеського міжнародного кінофестивалю відбулася національна прем'єра музичної драми Д. Колеснікова «Мрія Кіри». Світова прем'єра стрічки відбулася на кінофестивалі «Темні ночі» у Таллінні (Естонія). Автор пояснює, чому намагання нагромадити все й одразу в одному сюжеті погубило цей фільм. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/films/mriia-kiry/>

«За Перемогу!»: бути Валентином Васяновичем. – Ігор Кромф

Автор розповідає, «як метатекстуальна трагікомедія Васяновича через зіткнення реалій сучасного життя й кіноіндустрії з ями режисера розповідає про проблеми українського суспільства під час війни». Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/09/09/764604_peremogu_buti_valentinom.html

Слідами Тарантіно: український кримінальний нуар «Добре, що мама не знає». – Дмитро Десятерик

Відгук на стрічку О. Литвиненка. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/oglyad-filmu-dobre-shcho-mama-ne-znaye-kriminalna-komediya-v-stili-nuar-317549/>

«Війна для мене – не причина знижувати темп. Навпаки, це причина підняти ставки»: ексклюзивно в інтерв'ю кінопродюсер Олексій Комаровський

Кінорежисер і продюсер О. Комаровський в інтерв'ю розповідає про те, як будувати власну кінокомпанію під час повномасштабної війни, чому інвестує у виробництво власні кошти, як сьогодні заробляти на українському кіно та навіть виходити за межі українського ринку. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/ekskliuzyvno-interv-iu-kinoproduser-oleksii-komarovskyi/>

Ветерани та військові озвучать українською історичну драму «Роза». – Оксана Заблоцька

Український дубляж «Рози», історичної драми режисера Маркуса Шляйнцера, вирішено створити за участі ветеранок, ветеранів та військових Сил оборони. Нещодавно оголосили опенкол для пошуку голосів. Зазначали, що наявність досвіду в акторстві чи озвученні не є обов'язковою, хоч і буде перевагою. Відібрані учасниці й учасники пройдуть практичний воркшоп із

дубляжу та менторську сесію з професійним актором. Кінокомпанія «Артхаус Трафік» вже затвердила виконавців і розпочала роботу над дублюванням стрічки. В українських кінотеатрах фільм стартує 17 вересня. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1399162-veterani-ta-vijskovi-ozvucat-ukrainskou-istoricnu-dramu-roza/>

Декоративно-ужиткове мистецтво

Майстриня з Нагуєвичів перемогла на Всеукраїнському конкурсі традиційного костюма. – Наталія Фанок

Майстриня зі села Нагуєвичі Дрогобицької громади Г. Гром здобула перше місце на Всеукраїнському конкурсі з відтворення традиційного українського костюма. Конкурс відбувся 6 вересня в Етнопарку «Ладомирія», що у Радивиліві на Рівненщині. Це свято об'єднує музейників, дослідників, майстрів, колекціонерів і всіх, хто цікавиться українською культурою та прагне зберігати її для майбутніх поколінь. Докладніше:

<https://zahid.espresso.tv/novyny-lvivschyny-maystrinya-z-naguevichiv-peremogla-na-vseukrainskomu-konkursi-traditsiynogo-kostyuma>

Аматорство

Анстамбль та оркестр «Волинянка» за 48 днів дали 40 концертів в Італії. – Катерина Ношкалюк

Творчі колективи Палацу культури міста Луцька – народний аматорський ансамбль танцю та народний аматорський оркестр «Волинянка» – завершили 48-денний фестивальний тур Італією. За цей час луцькі артисти проїхали близько 7 800 кілометрів, побували у 20 містах та виступили перед майже 20 тисячами глядачів. Підсумки міжнародного туру презентували під час медіазаходу в Палаці культури Луцька. Фестивальний марафон тривав з 13 липня до 31 серпня під егідою Міжнародної ради організацій фестивалів фольклору та традиційних мистецтв при ЮНЕСКО (CIOFF). У ньому взяли участь 38 артистів. За час поїздки колективи долучилися до п'яти міжнародних фестивалів, провели 40 концертних виступів, а також стали учасниками семи соціальних і культурних проєктів. Окрім концертів, артисти зустрічалися з представниками місцевої влади та громадами італійських міст. Програма туру охоплювала фестивальні сцени, концертні майданчики та вуличні паради. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1100375-anstambl-ta-orkestr-volinianka-za-48-dniv-dali-40-koncertiv-v-italiyi>

Просвітництво

«Жіночий канон»: подкаст «Перефарбований Лис» присвятив новий сезон українським письменницям. – Катерина Кадакова

Подкаст про українську літературу «Перефарбований Лис» запустив новий сезон під назвою «Жіночий канон», який присвятили українським письменницям. Проєкт «Перефарбований Лис» уже понад п'ять років створюють освітянка В. Мержиєвська та психологиня М. Діденко. За цей час вони встигли розібрати понад 150 текстів шкільної програми, уважніше

придивитися до творів класиків та подискутувати про сучасників. У новому сезоні ведучі говоритимуть про тексти, написані жінками, та про складний, часом екстремальний життєвий досвід, який вони описували: війни, репресії, еміграція, втрати, пошук себе. Докладніше:

<https://divoche.media/2026/09/09/zhinochyy-kanon-podkast-perefarbovanyy-lys-prysviatyv-novyv-sezon-ukrainskym-pysmennytsiam/>

Література. Книговидання

Оголосили лавреатів премії імені Василя Стуса за 2026 рік

Премію імені Василя Стуса-2026 отримали А. Содомора й О. Стяжкіна. Содомора – український письменник, перекладач, науковець. Найвизначніший перекладач античних творів української сучасності, цією справою він займається понад півстоліття: перекладає тексти Горація, Вергілія, Сенеки й Овідія. Кавалер ордена «За заслуги» III ступеня. Стяжкіна – українська письменниця, публіцистка, докторка історичних наук, професорка історії. Засновниця громадського руху «Деокупація. Повернення. Освіта». Лавреатка премії Women in Arts Award (2026) у категорії «Жінки у літературі» за внесок та стійкість у часи опору, кавалерка Ордену «За інтелектуальну відвагу». Авторка понад дев'яноста наукових публікацій та художніх книг, зокрема «Мовою Бога», «Розка», «Чобіток Зельмана». Лавреати отримали дипломи, статуетки, розроблені дизайнером Д. Покрасьоном і скульптором С. Кадочниковим, а також грошові винагороди. Докладніше:

<https://chytomo.com/khto-stav-lavreatom-premii-imeni-vasylia-stusa-za-2026-rik/>

«Ці обпалені книги – це справжній артефакт війни»: пошкоджені під час російського обстрілу книги привезли у Швейцарію. – Поліна Горлач

На книжковому фестивалі Le livre sur les quais у Швейцарії представлено інсталяцію з українських книжок, які згоріли внаслідок російського обстрілу логістичного центру видавничої корпорації RNK-Ranok у Харкові. Проект створено, щоб привернути увагу міжнародної аудиторії до знищення української культури під час війни. Фестиваль Le livre sur les quais – масштабна літературна подія франкомовної Швейцарії, яка щороку проходить у Моржі. Минулого року протягом трьох днів його відвідали майже 40 тисяч людей. Благодійний фонд IvAlive Foundation вже втретє бере участь у події та представляє тут книги українських видавництв, а також видання про Україну, перекладені англійською та французькою мовами. Його засновниця І. Онуфрійчук зазначила, що завдяки інсталяції фонд зміг розповісти відвідувачам про наслідки російських атак для українців. Швейцарців вразили масштаби знищення книжок і кількість постраждалих видавництв, а також вигляд обгорілих дитячих книжок. Генеральний директор видавництва «Ранок» В. Круглов назвав міжнародні виставки важливими для привернення уваги до ситуації українського книговидання. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1399142-ci-obpaleni-knigi-ce-spravznij-artefakt-vijni-poskodzeni-pid-cas-rosijskogo-obstrilu-knigi-privezli-u-svejcariu/>

У Кракові відбудеться літературна зустріч із поеткою Любов'ю Якимчук. – Вероніка Якимець

23 вересня у Палаці Потоцьких в Кракові відбудеться авторська зустріч «Ружі і ружжя» з українською поеткою Л. Якимчук. «Ружі і ружжя» – назва поетичної збірки Якимчук, над якою вона нині працює в рамках стипендії «Nomines Urbani» у Віллі Деціуша в Кракові. Про неї, свою творчість та літературне життя в Україні Якимчук розповість під час зустрічі під модеруванням українського поета, видавця, музиканта та громадського діяча Ю. Завадського. Захід організовує Інститут культури Вілла Деціуша за фінансування Міністерства культури та національної спадщини Польщі з Фонду розвитку культури. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2026/09/09/764776_krakovi_vidbudetsya_literaturna.html

Запустили курс із літературної майстерності для військових

Платформа «Культурні сили» запустила безоплатну десятитижневу програму з літературної майстерності для військових авторів. «Програму освітнього курсу для військових авторів» започатковано у серпні за підтримки Українського культурного фонду в межах конкурсної програми «Культура під час війни». Автор курсу – військовослужбовець і учасник Культурних сил В. Ленцев, який під псевдонімом Влад Сторітелер заснував профільний блог про письменництво. За словами Ленцева, військові й ветерани стикаються з бар'єрами на шляху до видання власних книжок. Водночас курс відкритий не лише для них, а й для всіх, хто хоче почати писати художні тексти або вдосконалити письменницькі навички. Відеолекції курсу публікують двічі на тиждень на YouTube-каналі Cultural Forces Education. Паралельно «Культурні сили» розвивають проєкт «Реєстрові автори», у межах якого збирають рукописи ветеранів. Команда допомагає авторам допрацьовувати тексти, щоб надалі вони могли бути видані українськими видавництвами. «Йдеться не лише про воєнну прозу чи щоденники. Військовий досвід – це ґрунт для різноманітного самовираження. Ми працюємо з ветеранськими рукописами в таких жанрах, як фентезі, дитячі казки, антиутопія тощо», – наголошує Ленцев. Докладніше:

<https://chytomo.com/zapustily-kurs-iz-literaturnoi-majsternosti-dlia-vijskovykh/>

Охорона культурної спадщини

Юні українці можуть долучитися до європейського конкурсу про культурну спадщину. – Катерина Ношкалюк

Діти та молодь з України можуть долучитися до європейського конкурсу Young European Heritage Makers у межах програми «Дні європейської спадщини». Цього року конкурс проходить під темою «Спадщина під загрозою: відроджувати, протистояти, переосмислювати», повідомляється на сайті Міністерства культури України. Докладніше про умови участі:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1100351-iuni-ukrayinci-mozut-dolucitися-do-jeuropeiskogo-konkursu-pro-kulturnu-spadshhinu>

Читання

Майже половина українських підлітків не досягає базового рівня з математики й читання – PISA-2025

За результатами міжнародного дослідження PISA-2025 українські підлітки не досягають базового рівня з математики, читання та природничих наук. Низькі результати принаймні в одній із цих галузей мають 56,4% учасників, а майже третина – 29,3% – в усіх трьох одночасно. PISA перевіряє те, наскільки підлітки вміють застосовувати інформацію в реальних ситуаціях, критично мислити й аргументувати свої висновки. Україна взяла участь у PISA втретє. Через безпекову ситуацію оцінювання провели лише у 17 регіонах – без восьми прифронтових областей, тимчасово окупованого Криму та Севастополя. Найкращий середній результат українські підлітки показали у природничих науках – 448 балів. Із математики вони набрали 431 бал, а з читання – 418. Усі три показники нижчі за середні результати країн Організації економічного співробітництва та розвитку. Різниця становить 34 бали у природничих науках, 32 – у математиці та 43 – у читанні. За оцінкою МОН, такий розрив приблизно відповідає півтора року навчання у природничих дисциплінах і математиці та двом рокам – у читанні. Читання залишається найвразливішою галуззю: тут Україна має не лише найнижчий середній бал, а й найбільше відставання від країн ОЕСР. Особливо помітно знизилася читацька грамотність хлопців з 2022 року. Місце проживання залишається одним із чинників, що найбільше впливають на результати. Різниця між учнями із сіл і великих міст сягає 61 бал з математики, 65 – із природничих наук і 68 – із читання. Орієнтовно це відповідає більш, ніж трьом рокам навчання. Понад половина підлітків навчається у школах, де, за оцінками керівників, освітній процес ускладнює нестача ресурсів. Для 61% учасників ідеться про брак навчальних матеріалів та обладнання, для 54% – цифрових ресурсів. Близько третини навчається в закладах, яким не вистачає педагогів. Докладніше:

<https://www.platfor.ma/pisa-2025-ukrayinski-pidlitky-rezultaty/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm